

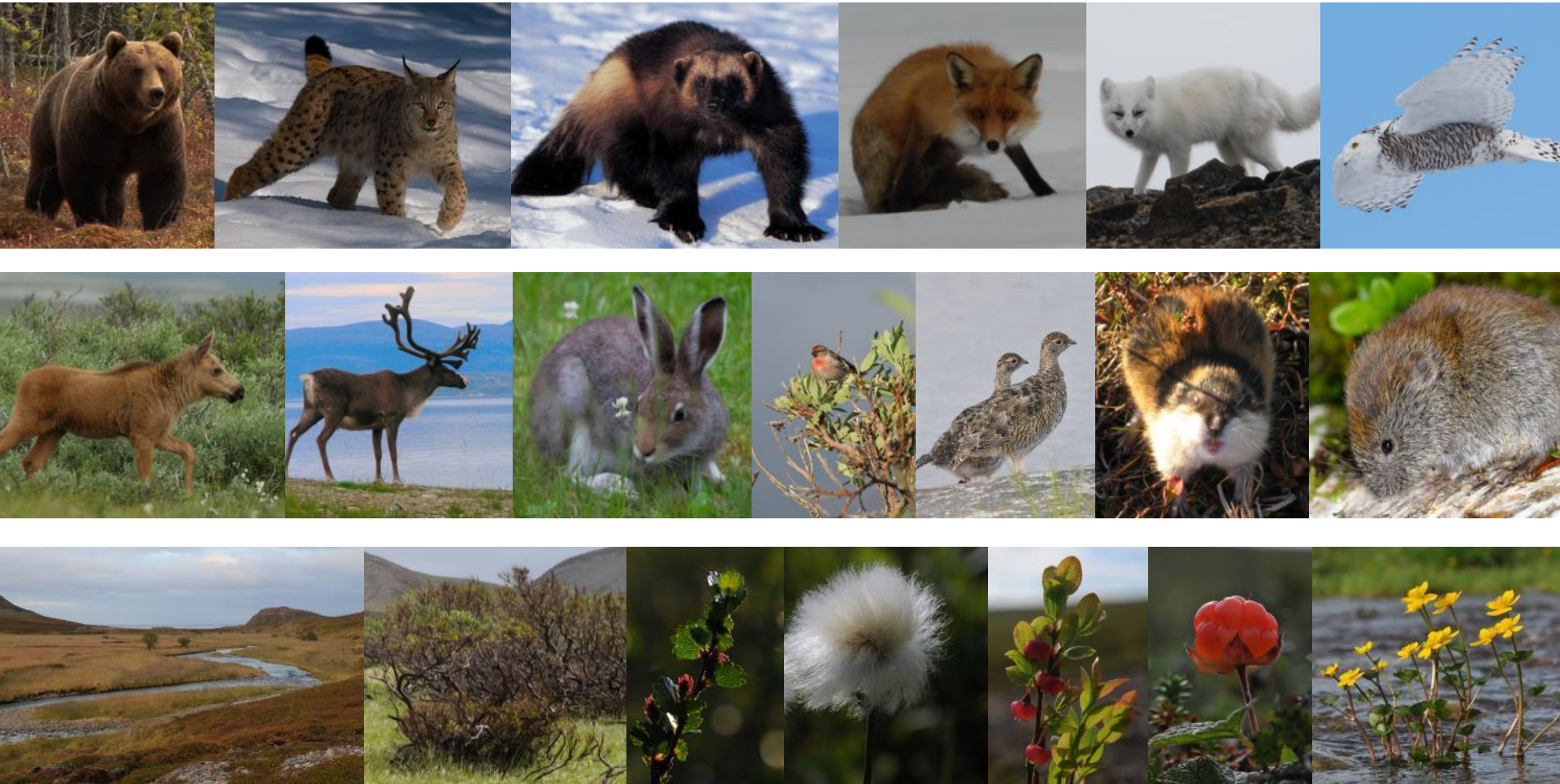
TUNDRA schoolnet

Mål for timen

- Hva er et næringsnett?
- Hva er rovdyrenes rolle i næringsnettet?
- Hvordan kan man forske på rovdyr?

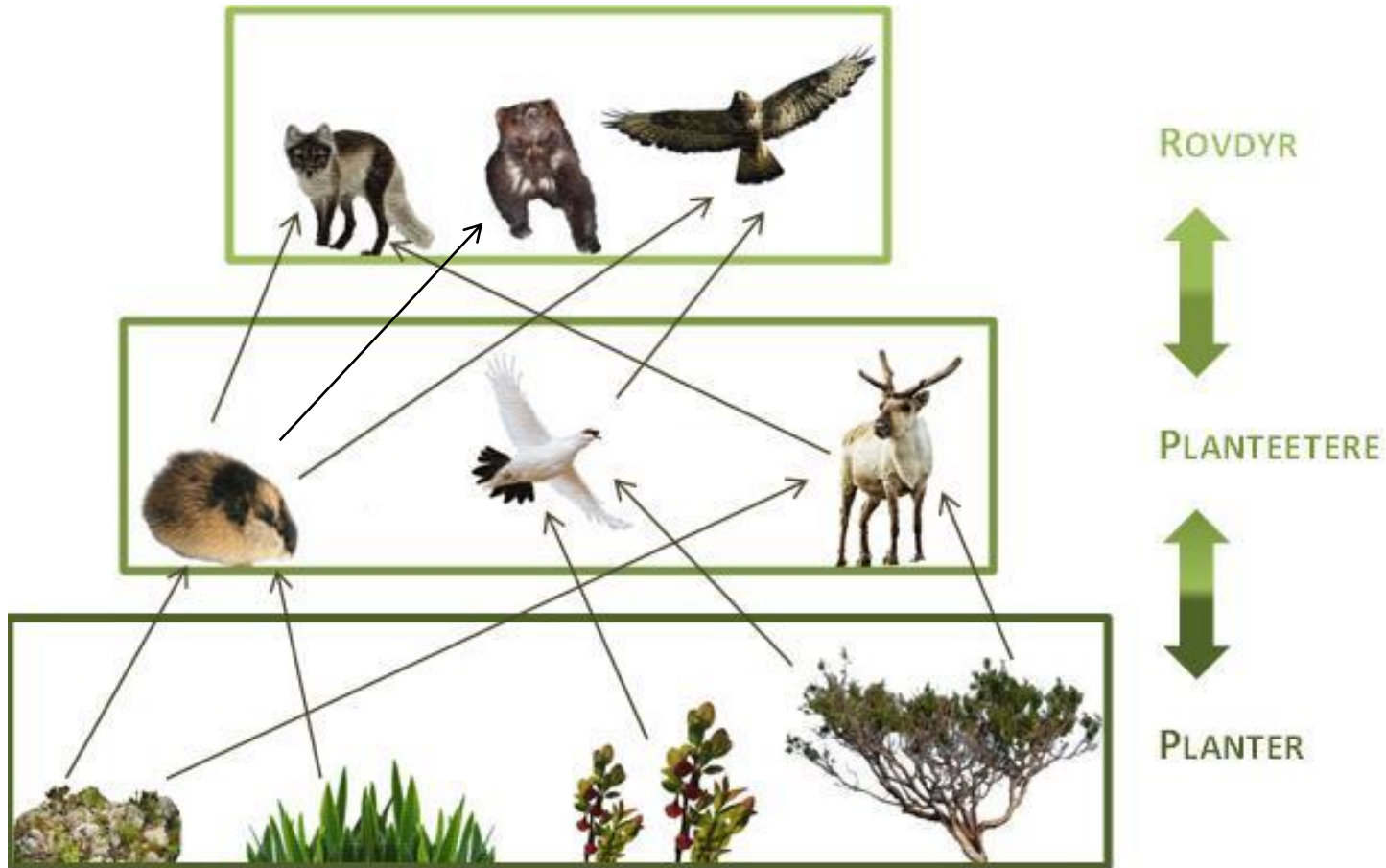
TUNDRA schoolnet

Varanger: Hvilke dyr og planter lever på tundraen?

TUNDRA schoolnet

Rovdyrenes plass i næringskjeden:

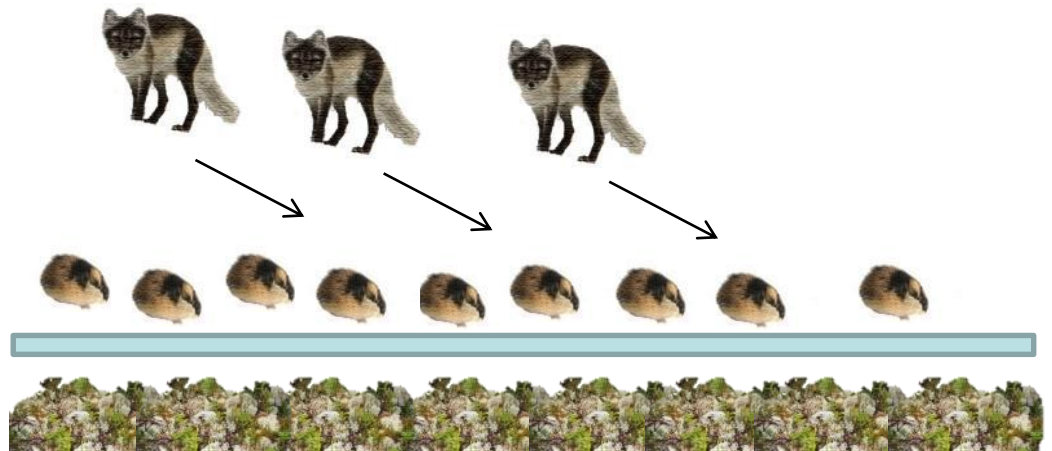
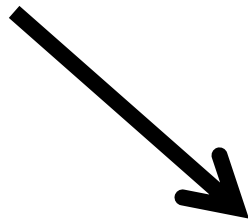
TUNDRA schoolnet

Dyr og planter

- Samspill mellom ulike arter

Klimaendringer kan endre samspillet

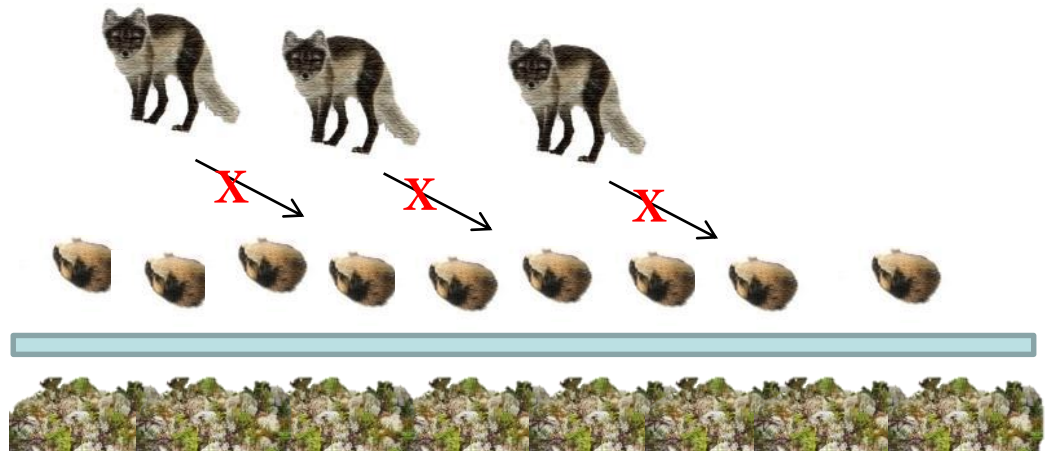
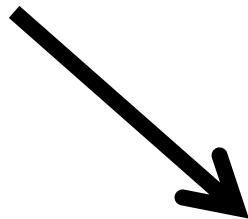
- Mer regn om vinteren

TUNDRA schoolnet

Klimaendringer kan endre samspillet

- Islaget blokkerer mattilgangen
- Det som skjer med en art kan påvirke de andre artene i næringskjeden

TUNDRA schoolnet

Mål for timen

- Hva er et næringsnett?
- Hva er rovdyrenes rolle i næringsnettet?
- **Hvordan kan man forske på rovdyr?**

TUNDRA schoolnet

Se rovdyrene!

I elevenes nærmiljø lever det mange rovdyr:

- *Hvor mange arter er det?*
- *Når er de aktive?*
- *Hvilket rovdyr er det vanligste?*
- *Er det noen arter som ikke var der i «gamledager»?*

Metode:

2 viltkamera, med et åte som lokkemiddel.

Tidspunkt:

Februar - April

TUNDRA schoolnet

Se rovdyrene!

TUNDRA schoolnet

NYSGJERRIGPERMETODEN

1. DETTE LURER JEG PÅ

Det er lov til å lure på alt mulig! En nysgjerrig forsker setter spørsmålstegn ved alt. Skriv ned spørsmålet du lurere på, og som du vil ha svar på. Det å stille gode spørsmål er helt avgjørende for det videre forskningsarbeidet. Bruk derfor litt tid på dette punktet. Velg gjerne spørsmål hvor svar kan finnes på hjemstedet

2. HVORFOR ER DET SLIK?

Nå skal du prøve å svare på spørsmålet ditt: Hva kan årsaken være? Kan det være fordi ...? Dette blir kalt å sette opp en **hypotese eller et forslag til forklaring**. Hypotesen vil danne utgangspunkt for det videre arbeidet. Ofte kan man tenke seg flere mulige forklaringer (hypoteser)

3. LEGG EN PLAN FOR UNDERSØKELSEN

Tiden er kommet for å legge en plan for gjennomføring av selve undersøkelsen. Hensikten er å finne ut hvor riktig(e) hypotesen(e) er, samtidig som du lærer mer om emnet. Du kan godt stille spørsmålene: Hvor kan jeg finne ut noe om dette? Hvordan kan jeg gjøre undersøkelser? Hvem kan jeg spørre? Du kan ta bilder, intervjuer noen som vet mye om emnet, søke på Internett, besøke et museum, dra på ekskursjon eller gjøre egne forsøk og observasjoner (å observere betyr å følge med og legge merke til).

4. UT FOR Å HENTE OPPLYSNINGER

Du skal samle opplysninger som har å gjøre med hypotesen din – både de som kan tyde på at hypotesen er riktig, og de som kan tyde på det motsatte! Du observerer, teller og måler, ringer, leser, skriver, spør og graver. Kanskje får du nye ideer til hvordan du kan finne ut mer, eller til nye hypoteser; du arbeider som en forsker!

5. DETTE HAR JEG FUNNET UT

Etter undersøkelsen må du oppsummere det du har funnet ut og se om hypotesen du har satt opp under punkt 2 stemmer. Er det derimot slik at du ikke kommer noen vei, at alle forslagene til forklaring virker like dårlige, må du gå tilbake til punkt 2. Forsøk å sette opp nye hypoteser og gjennomfør nye undersøkelser. Resultatene du kommer fram til kan føre til nye spørsmål som bringer deg nærmere svaret du jakter på. Klarer du å vise at en eller flere av hypotesene ikke stemmer, er dette et vel så viktig resultat som å bekrefte hypoteser. Forskning vil alltid føre deg fremover på et vis!

6. FORTELL TIL ANDRE

Når undersøkelsen er gjennomført, er tiden kommet for å fortelle andre hva du har funnet ut og hvordan du har arbeidet. Skriv, tegn, eller bruk andre måter for å presentere arbeidet. Et slikt arbeid kan gjerne presenteres ved å lage en brosjyre, skrive et avisinnlegg, eller kanskje som et forslag til kommunestyret. Forskere må legge fram opplysninger som viser hvorfor de har kommet fram til svaret sitt, de må dokumentere resultatene sine.

TUNDRA schoolnet

Snøforhold:

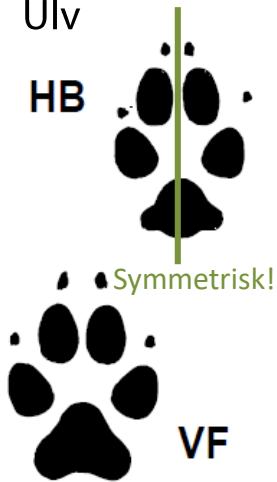

TUNDRA schoolnet

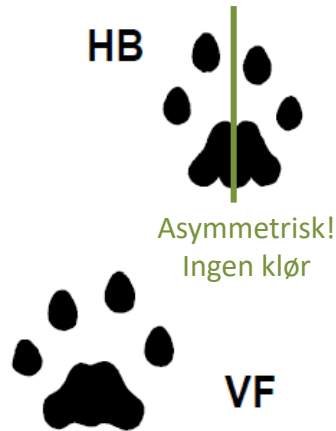
Spor og spor tegn:

Å finne ut hvilket dyr som har laget et spor er som å løse en gåte.....

Ulv

Gaupe

Jerv

Bjørn

Tågjengere

Sålegjengere

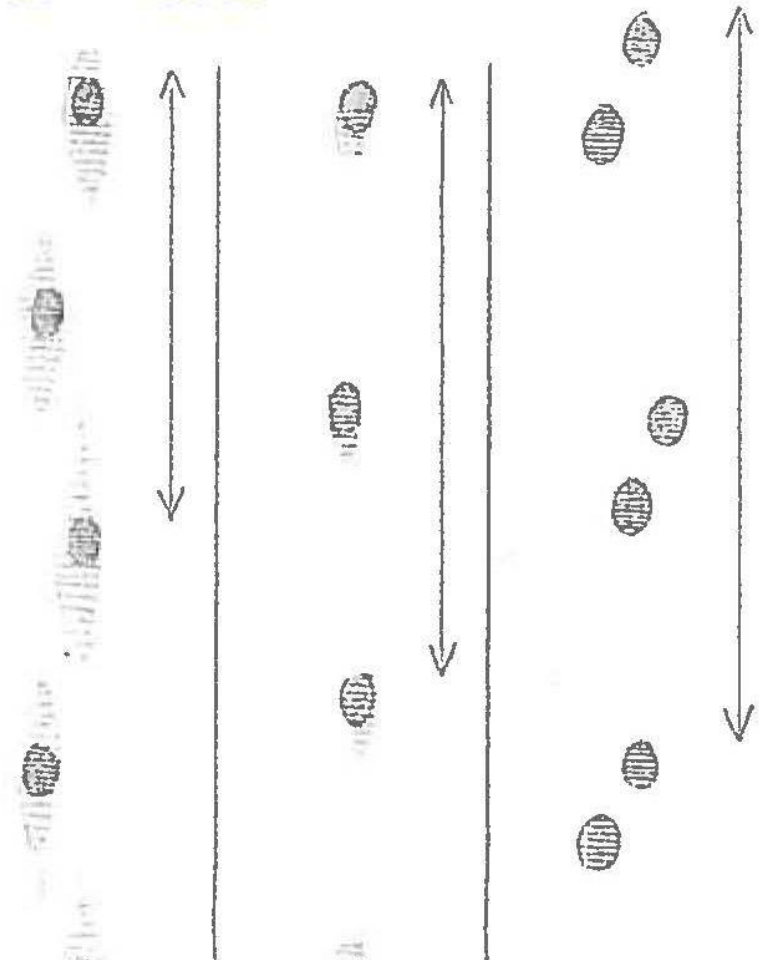
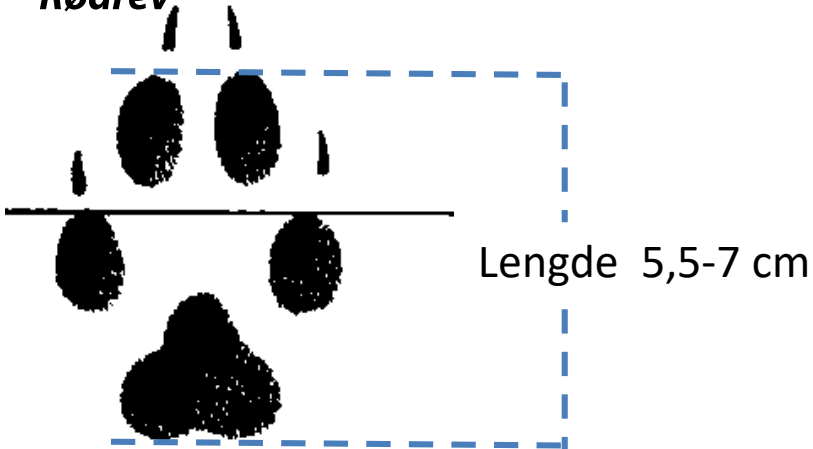

TUNDRA schoolnet

Spor og spor tegn:

Å finne ut hvilket dyr som har laget et spor er som å løse en gåte.....

Rødrev

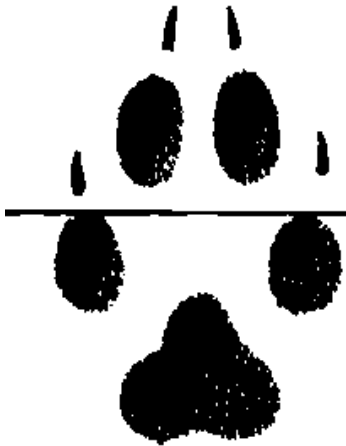
- a) Rolig trav i dyp snø (60-80 cm)
- b) Rask trav (90-110 cm)
- c) Trav med skråstilt kropp (90-110 cm)

TUNDRA schoolnet

Spor og sportegn:

Å finne ut hvilket dyr som har laget et spor er som å løse en gåte.....

Rev

Hund

Reven er mer målrettet!

TUNDRA schoolnet

Spor og sportegn:

Å finne ut hvilket dyr som har laget et spor er som å løse en gåte.....

TUNDRA schoolnet

Spor og sportegn:

Å finne ut hvilket dyr som har laget et spor er som å løse en gåte.....

► [Hjem](#)

Veiledning og ressurser

- [Se rovdypene!](#)
- [Vårsprett](#)
- [Smågnagerår?](#)
- [Nytt oppslag](#)

Registrering

- [Registrer data](#)
- [Mine registreringer](#)
- [Elevkoder](#)

Resultater

- [Resultater](#)

Tundra

Felt merket * er obligatorisk

Registreringsdetaljer

Dato *   2013

Område

Utført av

Merk: Dato er den dagen fotoboksen ble satt ut.

Antall bilder totalt: bilder

Antall bilder med ett eller flere dyr: bilder

Bildeintervall: minutter

Arter

Art: * **Fjellrev (*Vulpes lagopus*)**

Bilder:

Antall bilder med arten:

Kommentar: